VITT. EMANUELE
E

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
24 E
12

EE
II
5 — 12. 14. h. 10

Digitized by Google

PEDIS
ADMIRANDA.

Domus S. Bartholomaei Insul: Tiber.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

PARISIIS,

Apud PETRVM BILLAINE, in Palatio, propè Sacellum ſancti Michaëlis.

M. DC. XIX.

Digitized by Google

In Pedis admiranda D. ARTISII.

I. TARISSIVS Theologiæ Doctor, & Prior Ceſſenonenſis, amicus.

Non ſunt Artiſi hæc, non ſunt pedis admiranda,
Admiranda tui ſed potius capitis.

Eiuſdem amiciſſimi viri.

Mellea quas meruit laudes facundia linguæ,
Debita dona tibi certatim reddere muſæ
Huic libro atque tuo grato certamine certent,
Hoc ego dum carmen tantum pro laude repono,
Pes tuus vt quicquid calcauerit hic roſa fiat.

ILLVSTRISSIMO

ET REVERENDISSIMO D.D. FRANCISCO RVPEFVLCALDIO, S. R. E. Preſbytero Cardinali, Siluanectenſi Epiſcopo, S. Genouefæ Abbati, & ſummo Franciæ Eleemoſynario.

CARDINALIS Illuſtriſſime,

Qui à facie ſummi Pontificis, nomen habes, non eſt mirum ſi ſplẽdidiſſimam tuæ dignitatis faciem quæro, nec mirum ſi nominis tui radij, pedem meum ad te procedentem illuſtrãt, cùm quemadmodum Sol æque omnibus lucet, ita tu, ad redundantiam benignitatis, etiam nihil de te meritos ſoleas

amplecti,quos aliqua tamen virtus aut eru-
ditio commendat. Quod vnum ita Mercu-
rialium virorum forte de ſeculo iſto queri-
monias temperauit, vt ſtilum ſuum in lau-
des nominis tui cœperint vertere ac omni-
no detorquere, vti prona eſt, erga pronos,
hominum ingenuorum voluntas, maxime
cum hæc literatorum in orbe ſors ſit vnica
atque hæreditas ſola, quoſdã, vt dixit Hip-
pocrates inuenire propitios, quod ij nec ar-
ma gerant, nec purpuram meri aut mixti
Imperij geſtent, vt ſe liberent ab hominum
huius æui iniurijs, (quas alijs æuis omnino
non timent) Cum veluti contagione reatus
primi hominis, quicumque etiam hodie de
arbore vitæ deguſtant, miſeri & non miſe-
rabiles ſint. Tu igitur cum ex illis ſis qui
tuis virtutibus, & literarum amore, homi-
num amorem & beneuolentiam tibi conci-
liaſti, non eſt mirum, ſi nullus eſt de choro
muſas amantium, qui te chorum ſuum du-
cere non amet, quod ego teſtatum venio pe-
dis huius ſymbolum, nomine illorum tibi
conſecrãdo, in te enim pedis πιστὸν ἴχνιον ἡδρα-
σάμην, i. fidum veſtigium firmaui, vt vi-
deant homines nati, & agnoſcant naſcitu-
ri, hodie ſapientiam, hodie doctrinam, ho-
die virtutem, niſi tu eſſes, pedem vbi pone-
ret non habere. Pedis vero ſymbolum dixi,

quod pedem rem viliſſimam tibi dari, & hoc pedis minutiloquium tibi dedicari, non ſit ſine myſterio, tu enim à pedibus egregiam laudem omnino refers, cum ex illis ſis qui dicuntur à Gregorio Theologo, ἐν ἴχνεσιν ἀβύσ-σου περιπατοῦντες., *i. in veſtigiis & paſſibus abyſſi deambulantes, qui noui ac veteris teſtamenti doctrinam, tãquã abyſſos duplices, (vt vocat D. Ambroſius) coniunxerunt in anima ſua, & bonæ etiam voluntatis ac ſpiritus principalis abyſſum cum rationis & intellectus abyſſo copularunt: nam fatebor hoc tu magis magnus in terra, quod terram cœlo minorem cenſes, hoc poteſtas tua maior, quod illam inde oriri exiſtimas vnde ſpiritus tuus emanauit, hoc denique magis es Cardinalis, quod in omni motu animi aut corporis tui, Cardines cœli potiſſimum ſpectas, vt de te illud dici poſſit, Iobi cap. 22.* Circa Cardines cœli Deus ambulat. *Sed ideo cũ ſit veluti Chaos inter te & alios homines, nec perueniatur ad te pleno gradu per tales abyſſos & Parnaſſi rupes, in tanto diſcrimine meritorum ac doctrinæ, ego nunc veluti ſaltu potius quàm greſſu, dicar ad oculos tuos pedis huius miniſterio promotus: quò cùm peruenerim inſtanter orabo,* Tu ne des in cõmotionem pedẽ meũ, *nec enim pes eſt ſuperbiæ, ſed humilitatis, atque vt in*

eo omnem, ταπεινοφρόνησιν agnoſcas, pes nudus, ego enim cùm his pedibus ad te peruenire ſtatuiſſem, nudos omnino eos eſſe volui, atque, ne vti aiunt Momum in Venere indigne tuliſſe, quod ſtrideret eius calceamentum, Simile quid in me reprehenderet, nudis pedibus, plantaque terram tangendo dimidiata ingredi volui domum tuam, vt qui in templum aliquod ingrediuntur, & limen alicuius loci venerantur: Quod cùm ita ſit, permitte tanquam ad Diui alicuius, ad poſtes tuos ſigi hunc pedem, pro donario; qui ſi in Cardinibus tuis moueatur, magis gaudebo, quàm ſi inter aſtra tranſlatus, cum Cardinibus cæli volueretur, ſcio enim quod ſi cælum veterauerit, & Cardines eius defecerint, tuarum virtutum Cardines nunquã euertentur. Hoc erat mihi tecum, Cardinalis Illuſtriſſime, nunc vale & pietatem & trãquillitatem publicam regni, quod facis, tueri perge, & cùm ſis melior anima regni, cuius proprium eſt eſſe totam in toto, & totam in qualibet parte, nihil eſt noui ſi cùm totus ſis in regni negotiis, totus etiam ſis in libris & cordibus noſtris. Lutetiæ Pariſiorum XIV. *Kal. Decembris.*

Cardinalis Illuſtriſſime,

Tibi deuinctiſſimus & deditiſſimus

I. D'*A*RTIS.

INDEX CAPITVM.

Epiſtola ad Lectorem.

CAPVT I. *Prologus ſeu præfatio ad librum de pede.*

Cap. II. Pedes diuinitatis notam habent.

Cap. III. Pedis cognitio neceſſaria verum, Γνῶθι σεαυτὸν, & præcipua hominis ſcientia & diſciplina.

Cap. IV. Pes totus homo eſt, caput, cor veraque eſſentia hominis.

Cap. V. Pes tota hominis anima eſt.

Cap. VI. Pedem eſſe rem ſacram.

Cap. VII. Pedem eſſe regulam Religionis & Nobilitatis.

Cap. VIII. Pedem eſſe regulam omnium rerum & vitæ noſtræ totius.

Cap. IX. Pedem eſſe valde honorandum.

Cap. X. Obiecta diluuntur, & ma-

xime illud de podagræ morbo.
Cap. X I. *Pes varios habet ſignificatus.*
Cap. X I I. *Concluſio admirandorum de pede.*

FINIS.

Digitized by Google

PEDIS ADMIRANDA.

AD LECTOREM.

VT vidi in hac vrbe verum eſſe Parnaſſum, & magnam in eo litteratorum turmam, non auſus ad verticem illius oculos erigere, coactus ſum eos ad pedes conijcere, vnde ſomnia & cogitationes meæ omnes fuerunt de pede, vt poſſim dicere:

Ποσὶ καππέσε θυμός. *Iliad. ο.*

Ad pedes cecidit animus.

Aut ſi melior excuſatio quærenda, vt vidi quod eſt ante pedes neminem ſpectare, omnes cæli ſcrutari plagas, & in hoc deſipere plures, ad pedes volui plus ſapiens reſpicere. Vel denique vt ſenſi de me, quanquam ſemipagano, repoſci à Muſis initiationis in earum ſacris aliquas ſportulas, ad pedes confugi, iuxta Catonis edictum proclamantis, *Pedibus compenſari pecuniam.* Denique quia magiſtro noſtro Mercurio cura prima pedum cùm mittitur: nam, *Cic. pro Flac.*

——*primum pedibus talaria nectit.*

Cùm me mitterent ad vos Muſæ clientem,

imitari patronum, & pedem curare primum ſtudium eſſe debuit. Iam vero quia lux, quaſi dux & lictor pedum:

Lycophron.

Ποδηγέτης σκότου λαμπτήρ.

Dux pedum in tenebris lux.

Lucem quæſiui, non aliam quàm tui Solis, Ampliſſime, quem hic ſoleo ſæpius inuocare, nec timeo periculum Promethei, quia non manu tetigi hunc ignem, ſed pede, nec ad me trahere volui hanc lucem, ſed me ad illam conferre, & me tibi dare. A pedibus autem cœpi eſſe munificus, quia in eis omnes gratiæ; & ſi vis me argumentum ſumere à fortuna, validiſſimum adfero: Nam ſi ditiſſimus eſſem, pedes non darē, quia diuitibus, vt inquit Dio Chryſoſtomus, Οὐδὲ χεῖρες, οὐδὲ πόδες. i. *Neque manus, neque pedes.* Ego autem in caſtris tenuiorum ſum, ſed ingenuorum, inde illi pedes pro munuſculo tibi offeruntur, pedes qui me totum ad te ferunt.

Orat. 35.

PEDIS ADMIRANDA.

Præfatio ad librum de Pede.

CAPVT I.

DVM caput facio, pedem trepido caput ſimul & pedem perdere, vt illa:

Dum Cretam ſumit faciem Petro.
Sertoria Cretam
Perdidit illa ſimul, perdidit & faciem.

Aut ille:

Commodus Herculeum nomen habere cupit.
Antoninorum non putat eſſe bonum.
Non erit ille Deus, nec tamen vllus homo.

Semper aliquid ignotum reliquêre artes poſteritati, & eſt aliqua Delos quæ mari merſa aliquando emergit, nempe aliquid humanam naturam parere noui:.

Hoc non deficit incipitque ſemper. Petro.

Sed quod malum eſt, dum noſtra fœcunda ſunt, antiqua inuenta langueſcunt, & pereunt fauillæ huius cineris, tamen neſcio an vt rerum eſt circulus, ita & ingeniorum,

& iterum fortius eant ingenia poſtquam defecerunt. Quod ſi ita eſt, quis ſcit an noſtri æui mentes tenorem varient, & ſint in primo ſuo motu, & quaſi caleant recens, à tæda Promethei, ſit illud:

Æſch. Prom. Φλογωπὸν ἔχουσι πῦρ ἐφήμεροι. ἰ.

Ignem flammeum habent mortales.

Nunquam præterea legi fontem Muſarum, niſi naſcente Chriſto, areſcere, ſolem alium luxiſſe illis, fores nobis præcluſos Apollinis, vt non vocem, vt non viam inueniremus ad Muſas. Quinetiam plerumque vetuſtatem audio laruam & ſcelaton fieri, quare ne vt qui apud præſtigiatores ſunt, hiant, nec linguam nec manum mouentes, adeo antiquitatis ſaturi ſtemus, plauſum eorum opinionibus dantes, ſentiantque manes quod hodie eſt heri non fuiſſe, eſſe ſua in diſciplinis tropica, & creuiſſe, vt opinor, numerum ſapientum. Atque ſi habuit Vlyxem vetuſtas, qui ſub ariete adhæſit, non eſt hodie vllus qui ſi antrum Cyclopis intraſſet, effugium aliquod non quæreret. Vis vero oſtendam non eſſe hoc:

Catul. ——*Seclum inſipiens & inficetum.*

Nemo putat ſtellas cadere, nemo ſolem in mari mergi, quæ fuit ſcabitudo animi antiquorum, quam ætas & experientia deleuit, quod ſi aliqua cicatrix manſit in nobis, forte illa eſſe poteſt pro munere. Aliquando ergo, aliquando te, ô vetuſtas, ſi non totam, ſaltem ex parte vincemus, egoque memetipſum interrogaui, an id poſſem, nam nihil

in Mercurialibus audendo nolui meipſum proſcribere, viſus etenim mihi ſecundum quietem otij Mercurius dicere, quid ſtertis, neſcis aliquos quod nihil peccant peccare, ſcito clariores eſſe pleroſque ex caſu & ruina. Atque heroas magis commendari ex audacia, quàm genitura. Vide vires ſemper habuiſſe qui conatum habuere, egoque ſi vis audere tabulas ſocietatis ſigno, quibus hæc erit formula: *Ego Mercurius Dijs hominibuſque notiſſimus, cum Marte reus, apud Areopagum eſſe volo, talaria virgamque mihi eripi patior, niſi præſto ſum tibi nouam diſciplinam aperienti, eamque vindico vt meam, vt tuam, & omni genere artium defendendam cano.* In quæ ego verba Magiſtri noſtri nolui dubius iurare, ne fidem tam noti numinis violarem, & viſum eſt facile aliquid agere cum numine, imo omnia, vt dicebat Vlyxes in Aiace Sophoclis:

Γένοιτο μὲν τ' ἂν πᾶν θεοῦ τεχνωμένου. i.

Fieri ſcilicet nihil non queat Deo machinante.

Nam ſi in theatro fabulæ hiatum replet aliqua numinis introductio, quid fiet vbi Deus ipſe actor eſt? Verum etſi ſocius drama meum imples Mercuri, inuenies tamen ſemper actorem religioſum qui te adorabit, & poſcet vt inter agendum homini non inuideas Dei ſuppetias, ſis dux ac magiſter ſermonis mei, nam ſcio quod nihil eſt commodius quàm ſemper cum Mercurio loqui. Quod ſi feceris, quid contra me Zoili, quid Momi poterunt? Timebunt, opinor, mor-

tales omnes virgam tuam, ne ſi in me peccarint, non ducantur per illam ad campos Elyſios, Dij vero ne furta tua ſentiant. Intelligis me Mercurio vſum in hac præfatione, lector beneuole, qui tibi furatus eſt aliquid temporis vt vides.

Digitized by Google

Pedes diuinitatis notam habent.

Capvt II.

A Mercurio principium ſermonis de pede, quia illi pedes ſacri. Fulgentius lib. 3. mythol. cap. de Peleo & Thetide: *Omnes etiam Deos* (inquit) *Iupiter ad nuptias dicitur conuocaſſe illa de cauſſa, quod putarent pagani ſingulas partes in homine deos ſingulos obtinere, vt Iouem caput, Mineruam oculos, Iunonem brachia, pectus Neptunum, cinctum Martem, renes & inguina Venerem, pedes Mercurium.* Pedes dico diuinitatis notam, ita dicitur in Ænigmate illo Homeri quod plures dereliuquunt.

Ἴχνια γὰρ μετόπισθεν ποδῶν ἠδὲ κνημάων
Ῥεῖ᾽ ἔγνων ἀπιόντος ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ. i.
Namque pedum crurumque ſimul veſtigia pone,
Perfacile agnoui remeante auraſque ſecante,
Dij quoque cognoſci poſſunt certoque notari.

Quod Calaſiris per ſcientiam Ægyptiorum exponit apud Heliodorum dicens deos aut à pedibus, aut ab oculis noſci. Ἀτενὲς διόλου βλέποντες, καὶ τὸ βλέφαρον οὔποτε ἐπιμύοντες. καὶ τῷ βαδίσματι πλέον οὐ κατὰ διάστασιν τοῖν ποδοῖν οὐδὲ μεταθέσιν ἀνυομένῳ ἀλλὰ κατά τινα ῥύμην ἀερίον, καὶ

ἐρμλὼ ἀπαραπόδιςον τεμνόντων μᾶλλον τὸ περιέχον, ἢ διαπορευομένων. i. *Cùm continuo obtutu intueantur, & palpebras nunquam concludant, & magis etiam ex inceſſu qui non ex dimotione pedum, neque tranſpoſitione exiſtit, ſed ex quodam impetu aerio & vi expedita findentium magis auras quàm tranſeuntium.* Additque deos Ægyptiorum pedibus iunctis pingi. Huc ſpectat quod legimus apud Plutarchum lib. de Iſide & Oſiride, Iouem pedibus inter ſe coniunctis cum ire non poſſet ob pudorem, in ſolitudine vixiſſe, Iſidem diſſectis & diductis ijs membris Ioui greſſum expediuiſſe.

Vniuerſitas quidem Deorum hanc notam habet à pedibus, ſed particulas perſequi oportet. Homerus laudat Heben à talis, nam loquens de Hercule hæc dicit:

Τέρπεται ἐν θαλίης καὶ ἔχει καλλίσφυρον ἥβην. i. *Oblectatur in conuiuijs, & habet pulchrum talorum Heben.*

Eodem numine calens Heſiodus in Thegonia meminit, ἥβης χρυσοπεδίλου. Et iuſtitia ipſa dicta eſt ἰχναία, à veſtigijs, κατ' ἴχνας, per quæ Iupiter ipſam deprehendit. Huius meminit Strabo & Lycophron in Alexandra.

Iidem Poetæ laudauere Thetidem, quod candidos pedes habeat. Heſiodo: *In Theog.*

Θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα.
Dea Thetis candidos pedes habens.

Homero: *Iliad. α.*

Ἀργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος. i.
Argenteos pedes habens Thetis filia marini ſenis.

Pindaroque etiam:

Ἀργυ-

Ἀργυρόπεζα Ἀφροδίτη.

Rurſus Homero hymno in Apollinem.

——ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις. i.

Ventipes velox Iris.

Heſiodoque

----Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις. i.

Thaumantis filia pedibus velox Iris.

Homero Vulcanus. Κυλλοποδίων claudus. *Il. Σ.*

——ἐικνὸς πόδας. i. *Hymn. in Ap.*

Mutilus pedibus,

Heſiodoque

——περικλυτὸς ἀμφιγυήεις. *In theog.*

Celebris vtroque pede claudicans.

——ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις. i.

Inclytus claudicans.

Quinimo ferme omnes dij inſignia in pedibus gerunt. Preces filiæ Dei amant Claudæ dici, apud Cæcum Poëtam. *Il.*

Καὶ γάρ τε λιταί εἰσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο χωλαί. i.

Namque litæ ſoboles Magni Iouis & pede claudo.

Placuitque aliquãdo Diuitiarum deo Claudicare, vt in Timone deprehendit Mercurius. Ερ. πορεύομαι ὦ πλοῦτε. τί τοῦτο; ὑποσκάζεις, ἐλελήθεις με, ὦ γεννάδα, οὐ τυφλὸς μόνον ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. i. Mer. eamus Plute: quid hoc? num Claudicas, equidem ignorabam, ô præclare, te non Cæcum modo, verùm etiam Claudum eſſe. Dixere præterea Poëtæ de morte totam vim eius eſſe in pede: Horat. *Lucian. in Timone,*

Pallida mors æquo pulſat pede

Pauperum tabernas regumque turres.

Et pede videtur occidere aut occiſos te-

nere,

Namque mei (Aiebat Catul.) *nuper lethæo gurgite fratris.*
Pallidulum manans alluit vnda pedem.

L. 9. Dionyſ. Memoratur & Iouis etiam Claudicatio, ſi non perpetua, ſaltem aliquanto tempore: nam Nonnus reddens rationem cur Bacchus dicatur Νύσιος, dicit id fieri, quod Νῦσος lingua Syracuſanorum Claudum ſignificet, quia Iupiter Bacchum in fœmore inſutum geſtans Claudicarit, verſus ſunt,

Κικλήσκων διόνυσον ἐπεὶ ποδὶ φόρτον ἀείρων
Ηιε χωλαίνων κερνίδης βεβειστότι μηρῷ.
Νύσος ὅτι γλώσσῃ συρακοσίδι χωλὸς ἀκούει.

Soph. Aia. in Electra. Sic leges apud alios τανύποδας ἐριννῦς, *i.* protenſis pedibus furias. Sic apud alium dicitur ἐριννῦς χαλκόπους ferripes Erinnys. Atque Ariſtides oratione de puteo Aeſculapij dicit ſalutarem illam aquam è pedibus ſaluatoris illius Dei ſcaturire, nam ibi dicitur τὸ δὲ ὕδωρ ἀπό τε τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ποδῶν τοῦ σωτῆρος ὁρμώμενον. *i.* aqua illa à templo & ſeruatoris pedibus proficiſci. Cæterum communis hæc eſto deorum omnium nota ſumpta à pedibus. Volunt noſci dij omnes à veſtigio, & greſſu ſuo; nam quoties pedem humi figunt terra gemit ſub pōdere: Hinc illud in Theogonia.

Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' ὄλυμπος,
Ορνυμένοιο ἄνακτος, ἐπεστενάχιζε δὲ γαῖα. *i.*

Pedibus verò ſub immortalibus magnus contremuit olympus.
Excitato rege ingemiſcebat autem tellus.

Et quando Pallas in Diomedis Currum aſcendit.

——μέγα δ' ἔβρυχε φήγινος ἄξων Il. ε.
βριθοσύνῃ, δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν-
ἄνδρα τ' ἄριστον. ι.

Valde autem gemuit fagineus axis
Pondere, grauem enim vehebat deum virumque
fortiſsimum.

Quando Aeſculapius.

Corpus in Auſoniâ poſuit rate, numinis illa
Senſit onus, preſſaque Dei grauitate carina, Ou. met. 15.

Nempe verum eſt quod dixit Satyricus,

Sentit terra deos,

Athlas ſentit. Petron.

——*ſuperiſque grauatum,*
Pelion,

Admonent ergo nos ſatis ea quæ dixi totam diuinitatem plus eſſe in pedibus quàm in Capite aut Corde, Cùm aliquis Deus ſit qui *Nec Cor, nec Caput habet.* Senec. in ludo de Deo Stoicorum.

Pedis cognitio neceſſaria, verum Γνῶθι σεαυτὸν, *& præcipua hominis ſcientia & diſciplina.*

CAPVT III.

VT ad arandum bouem, ad indagandum canem, ita maxime ad contemplandum hominem natum ſapienter dixerunt. Ad quid verò contemplandum non dixerunt; Aliqui numeros, alii atomos, alii menſeitates, & Cyathitates, alii regionem lucernarum quæ eſt in cœlo lunæ, ſed nemo vidit quod ante pedes erat, vt verè de illis dixerim.

Cic. 2. de diuin. Quod eſt ante pedes nemo videt, cœli ſcrutantur plagas; ideoque euanuerunt in cogitationibus ſuis.

Virg. in Aethna.

Nam quæ mortali ſpes eſt, quæ amentia maior
In Iouis errantem regno perquirere velle
Tantum opus, ante pedes tranſire & perdere ſegnes

L. 1. fab. de Perſeo. Ego reperi. Pegaſus, vt loquitur Fulgentius, *Muſis fontem vngula ſua rupiſſe fertur*, quod &
L. 3 el. 3. Propertius adfirmat de ſe loquens.

Viſus eram molli recubans Heliconis in vmbra
Bellerophontæi qua fluit humor equi.

Nec vllus doctus, niſi qui
Pendentis bibit vngulæ liquorem. *Stat. 2. Sylu. geneth. Lucani.*

Vides primas diſciplinas ab illo pede Pegaſi ortas, Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, Muſicam, Arithmeticam, Aſtrologiam, Geometriam. Sed dubitabis forte de philoſophia, niſi noua exempla ſint? verùm etſi dubitares, ſufficeret dixiſſe meliorem ſectam è pedibus nomen habuiſſe, & dictam peripateticam, ſeu deambulatoriam, ἡ δὲ περιπατητικὴ διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ ἤτοι κήπῳ κατάρξαι αὐτῆς Ἀριστοτέλην, *i. peripatetica* (ſcilicet ſecta) *dicta eſt quod initium ſumpſerit ab Ariſtotele docente in xyſto ſeu horto ambulationi accommodato.* *Illuſtrius in vitis phil.* Eſt enim id obuium & expoſitum. Sed vota adhuc veſtra magis implebo. Olim tota humana ſolertia, tota humana Prudentia, nonne verſata eſt circa cognitionem pedis, duorum, inquam, trium & quatuor pedum, vt ſciretur quod animal primum eſſet quadrupes, poſt bipes, tertio tripes tale enim proponebatur ænigma Thebanis, vt dicit Aſclepiades.

Ἔστι δίπουν ἐπὶ γῆς, καὶ τετράπον οὗ μία
φωνή.
Καὶ τρίπον.

Et Auſonius.

Thalamos per trina ænigmata quærens,
Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes, omnia ſolus.

Ac ne putes inanem fuiſſe quæſtionem quando contingit mihi mentionem eius rei facere, ſenſum eius aperiam. Dico Sphin-

gem hoc ænigmate perueniſſe ad ſummam ſapientiæ, quæ Delphis ſic ſcripta fuit, Γνῶθι σεαυτόν. i. *Noſce teipſum.* Nam homines monebantur vt ſe noſcerent in infantia quadrupedes, in media ætate bipedes, & in ſenecta tripedes: non eſt hæc fabulæ per fabulam explicatio, neque nouum capitis mei

Orat. 11. Commentum, nam apud Dionem Chryſoſthomum, Diogenes negat Oedipodem ſoluiſſe ænigma Sphingis, quod neſciuerit quid eſſet homo. Καὶ ὁ Διογένης (inquit) γελάσας, μὴ γὰρ ἔφη ἐκεῖνος ἔλυσε τὸ αἴνιγμα: οὐκ ἀκηκοὼς ὅτι ἄνθρωπον αὐτὸν ἐκέλευσε γνῶναι ἡ Σφίγξ. ὁ δὲ ἄνθρωπον μὲν ὅ ἐστιν οὔτε εἶπεν οὔτ᾽ ἔγνω. i. *Et Diogenes ridens, nequaquam ille inquit ſoluit ænigma. Non audiuiſti quod ſphinx iuſſerit eum hominem cognoſcere? Ille verò quid eſſet homo neque dixit, neque ſciuit.* Iam ergo ſi taceo non faciam iniuriam, nam ſatis probatum eſt quod initio propoſueram, pedis diſciplinam eſſe omnem diſciplinam.

Pes totus homo eſt, caput, cor, veraque eſſentia hominis.

Capvt IV.

Cvm homo ſit diuinæ auræ particula, & diuini ſint pedes deorum, merito dicam hominem eſſe Dei pedem, nam totus homo mihi pes videtur.

Pes eſſentia ſeu natura hominis eſt, nam vt non redditur eſſentiæ ratio, ità neque pedis, ſed homini Plotinus dicit pedes eſſe tales quod homo ſit talis, διατὶ πόδες εἰς μῆκος, ὅτι καὶ τόδε τοιόνδε. *Cur pedes in longum protenduntur, quia & hoc eſt tale.* Dicitque poſtea, καὶ διατὶ τόδε, ὅτι τοῦτο ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι, ὥστε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ τὸ αἴτιον. *i. & cur id quia hoc ipſum eſt eſſe homini, quare, vnum idemque eſt eſſe ſimul & cauſa.* Vnde vides manifeſtiſſime dici pedem eſſe hominis naturam, ideoque à pede ſumpſit plantæ nomen non ab arboribus. Ideoque cum dicis pedem eſſe, te præſentem dicis, beneque Theodoritus exponens hæc verba, & benedixit Dominus ante pedes meos, πόδα γὰρ (inquit) τὴν παρουσίαν En. 6.l. 8

ἐκάλεσεν. *i. pedem enim præſentiam vocauit, & Iuriſconſulti poſſeſſionem dicunt pedis poſitionem.* Ideo denique pes ipſa vita eſt, nam quod Homerus dixit Achillem talo pedeque mortuum, intelligo, quia primum pede morimur, vnde alterum pedem in Cymba charontis habere breui morituros dicimus, vt ſenex ille dicitur, τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῇ σορῷ ἔχων. *i. alterum pedem loculo inſertum habens.*

Luc. in herm.

Pes deinde aut caput eſt; aut caput hominis habet; quia iugulum habet; nam genua quaſi iugulum pedum, & quaſi iugulas pedem cùm genua ſecas: ſic vocat Plin. *In ipſa inquit genu vtriuſque commiſſura, dextra læuaque à priore parte gemina quædam buccarum inanitas eſt, qua perfoſſa ceu iugulo ſpiritus fugit.* Ideoque etiam viſum ſimul affici ſimul torpere pedem & caput. Nicephorus ſcholiis in Syneſium. Ἐθεασάμην κἀγὼ ποτὲ τινὰ παῖδα τοξευθέντα τὸ νεῦρον τοῦ αὐχένος, ᾧ καὶ συνέβη, ἐντεῦθεν κρατηθῆναι νάρκῃ τινὶ θάτερον τῶν ποδῶν, καὶ διαμεῖναι τοῦ λοιποῦ τὸ πάθος ἀνίατον, ὥστε καὶ τοῦ ἑτέρου ποδὸς συναυξανομένου τῇ ἡλικίᾳ ἔμεινεν, οὗτος ἐφ᾽ ἧς ἔτυχε τότε λεπτότητος, καὶ ἐφ᾽ οὗ ἔτυχε τότε μήκοις, ἀπηωρημένος ἀργὸς καὶ ἀνόητος, καὶ ὥσπερ τις ἄψυχος φόρτος, ἀπειρίαν οὖν ἐμποιεῖ τοῖς μὴ τὰς αἰτίας καὶ τοῖς λόγοις εἰδόσι πῶς ἡ χεὶρ ἐγγυτέρα οὖσα ἀναίσθητος τοῦ πάθους ἔμεινεν ὁ δὲ ποὺς πόῤῥω κείμενος συμπέπονθεν. *i. Vidi egomet aliquando puerum quendam, quod cùm ei ſagitta neruum ceruicis percuſſiſſet, accidit inde pedem alterum torpore corripi, & permanere reliquo tempore morbum inſanabilem, & cùm pes alter ætatis progreſſu creſceret, hic alter in*

L. 11. c. 45.

ea

ea tenuitate & breuitate quam tunc habebas conſiſteret, ſuſpenſus, iners, & otioſus, tanquam ſine anima pondus. Itaque dubitatione afficiebat eos, qui nec cauſas, nec rationes intelligebant, quomodo manus propior exiſtens ſine ſenſu doloris manſiſſet, pes vero longè poſitus affectus eſſet.

Quia oculos habent, nam vt oculis & nictu ſignum damus, ita & pedibus;

Nec illae vlli ſuo pede pedem homini premat.

Inquit Plaut. & Ouidius in arte amoris monet. *Aſinaria.*

Velle latus digitis, & pede tange pedem.

Atque vt oculi primi moriuntur, ita & pedes. Nam libro quarto de Cyri minoris expeditione, leges mortem oculorum ſimul & pedum in frigore, atque vt oculi luce indigent, ita & pedes. *Xenoph.*

Ante pedes caecis lucebat ſemita nobis. Prop. l. 2. el. 14.

Quia aures habent, ſupplex aliquando fuit Dionyſio pro amico Ariſtippus, vſque adeò, vt ad pedes eius aduolueretur; quod factum cùm reprehenderet quiſpiam. Οὐκ ἐγὼ (φησὶν) αἴτιος, ἀλλὰ Διονύσιος, ὁ ἐν τοῖς ποσὶ τὰς ἀκοὰς ἔχων. *i. Non ego inquit, in cauſa ſum, ſed Dionyſius, qui aures habet in pedibus.* *Diog. Laert. in Ariſtip.*

Quia faciem habent, nam vt homini longa facies, imo quia oblonga, pes oblongus, Plotinus id dixerat, διατί πόδες εἰς μῆκος? *i. Cur pedes in longitudinem protenduntur?* Statim reſpondet, ὅτι πρόσωπον τοιόνδε. *i. quoniam talis eſt facies.* Neque ſolum in hoc ſimiles faciei pedes, ſed & in alio quod Iſidorus refert, nimi-

rum quòd genua in vtero ſocietatem cum genis habeant. Genua ſunt (inquit) commiſſiones femorum & crurum, & dicta genua eo quòd in vtero ſint genis oppoſita: cohærent enim ſibi ibi, & cognata ſunt oculis lachrymarum indicibus & miſericordiæ: nam à genis genua dicuntur, denique complicatum gigni formarique hominem dicunt, ita vt genua ſurſum ſint quibus oculi formantur, vt caui & recõditi fiant. Ennius:

Atque genua comprimit arta gena.

Inde eſt quod homines dum ad genua ſe proſternunt ſtatim lachrymantur: voluit enim eos natura vterum maternum rememorari, vbi quaſi in tenebris conſedebant antequam ad lucem peruenirent. Quod cùm intelligerent Philoſophi, & notam haberent illam affinitatem pedum & vultus, propter illam rationem, vt omnes homines nuda facie ſumus, illi vt magis homines eſſent, nudis pedibus iuêre. Quemadmodum Socrates qui apud Xenophontem, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων; i. *ſine calceis, & ſine veſte*, & Oppianus vult venatorem eſſe tam nudo pede quàm facie.

Xen. de dict. & fact. Socr.

Op. l. 1. de venat.

γυμνοῖσι δὲ ποσὶν ὁδεύειν
Κείνοις τοῖσιν ἴχνη μέλεται δυσδερκέα
θηρῶν. i.
Nudis verò pedibus incedant
Illi quibus veſtigia curæ ſunt obſcura ferarum.

Immo lex fuit priſco tempore Spartanis à Lycurgo lata, vt Xenophon dixit ante Plutarchum, & in hoc cenſoria maxime

virtus Catonis apparuit quod diſcalceatus in publicum procederet. Clemens tamen Alexandrinus tacuit hunc meum ſenſum, & dixit veteres diſcalceatos fuiſſe, ne in vinculis eſſe viderentur, καὶ γὰρ (inquit) πως ἐγγὺς τὸ ὑποδεδέσθαι τῷ δεδέσθαι. Quaſi vincti ſint quibus pedes per calceos vincti.

Rurſus pes caput hominis eſt, quia linguã habet, vt id intelligas interroga illum qui dixit pedes Rhetoricam agere & declamare. Quintilianus, diſcurſare verò & quid Domitius affert de ſura Manilio dixit, ſatagere ineptiſſimum: vrbaneque Flauius Virginius interrogauit de quodam ſuo Antiſophiſta quot millia paſſuum declamaſſet. Cuius linguæ pedum linguam calceorum emblema putato, nam & ſuam linguam habent pedes in calceis, vt refert Athenæus. Lib. 15.

Καὶ τοι φορεῖτε (inquit) γλώσσας ἐν ὑποδήμασι.

Quaſi diceret, ita eſtis loquaculæ & linguaculæ, vt etiam in calceis linguam geſtetis. Ideoque pes in iudiciis capitis & linguæ vice fungitur, nam audies apud Aulum Gellium.

Caput ſine lingua, pedaria ſententia eſt.

Et eſt decantatiſſima illa vox pedibus in ſententiam ire, imo magis in pede quàm in manu faba ſuffragiorum, vt ſignificauit Tullius, pedem (inquit) in illo iudicio nemo ſupploſit. Atque ſi attentè pedem intueris, videbis illum ſolum ſuffragari. 1. de Orat.

Pedes etiam cor habent, aut ſunt ipſum cor. Nam vt de pedibus dicis ſalire, Horat.

l. 1. ep. 14. *Nec meretrix tibicina cuius ad ſtrepitum ſalias terræ grauis*, & Homer. Ody. θ.

—— ἀμφὶ δὲ κοῦροι,
Πρωθῆβαι ἵςαντο δαήμονες ὀρχηθμοῖο
Πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσίν. i.

Iam puberes,
Saltationis periti iuuenes ſaltabant,
Et quatiebant pedibus diuinum ſolum.

Sic de corde legas apud Satyricum.

Perſ. Sat. 3. *—— viſa eſt, ſi forte pecunia, ſiue*
Candida vicini ſubriſit molle puella,
Cor tibi rite ſalit?

Et vt de corde dicis in eo ſedem eſſe lætitiæ, aliquid admirandum leges de pedis lætitia, apud Paulum Diaconum, vbi agit de Titi Veſpaſiani ſura, cùm ei nunciatum eſſet patrem Veſpaſianum Imperatorem eſſe factum. *Itaque* (inquit) *cùm nunciatum ei à Roma fuiſſet quod pater eius Imperio potiretur, ex hilaritate nimia ſura eius dextra incrementum carnis accepit, ita vt calciamentum non reciperet.* Vides ergo hîc quaſi dilatatum cor præ gaudio in illo pedis augmento: nec mirum, namque vt cor iuxta pulmones habitat, pedes etiam ſunt pulmonei,

c. 9.

—— vt pedibus pulmoneis
qui perhibetur.

Epidico. (inquit Plautus.)

Denique pes altera manus eſt: nam magna eſt ſimilitudo pedis & brachij, quia ad lacertum, ſiue βραχίονα, vt notant medici, femur ſiue μηρὸς quadrat, ad cubitum crus

ſiue κνήμη, ad calcem, ſiue ταρσὸν, manus ſiue χεὶρ ἀκρά. Et quemadmodum veteres amoris, & beneuolentiæ ſignificatione manuum illam partem quæ καρπὸς dicitur, prehendebant, vt teſtis eſt ipſe Homerus dicens.

——ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος *Il. ω.*
Ἔλλαβε δεξιτερὴν μήπως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.

Ita genua ſupplices attingebant, & ad ea manus tendebant: eodem Homero teſte, qui dicit.

——λαβὼν ἐλλίσσετο γούνων, *Il. ι.*

Nec illo vnico, nam dixit Claudianus: *De rapt proſ.*

——*genibuſque ſuas cum ſupplice fletu*
Admouere manus.

Et Plinius: *Hominis genibus quædam & religio ineſt, obſeruatione gentium hæc ſupplices attingunt, ad hæc manus tendunt.* Et quemadmodum miſeris manum porrigere monemur à Palinuro clamante. *L.11.c.45.*

da dextram miſero.

Vt iuuemus illos, & ſolatium in malis adferamus: ita apes quaſi ſentiant pedes manus eſſe, in luctu & funere aliarum apum in ſignum doloris pedes connectunt, quaſi manum ſibi mutuo porrigentes, & ſe conſolantes. *Virg.6. Æn.*

——*tum corpora luce carentum.* *Virg. 4. Geor.*
Exportant tectis, & triſtia funera ducunt:
Aut illa pedibus connexæ ad limina pendent,
Aut intus clauſis cunctantur in ædibus omnes.

Quinetiam, vt dixit Seruius ibidem. *Multi dictas apes volunt quod ſe pedibus inuicem tenent.* Et quod maius eſt, nonne apes in pedibus

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tanquam in manibus lapidem gerunt flante vento, ne longius abripiantur à ſauis, vt docet Dio Chryſoſtomus. Sed dic, quando manus deſunt, quæ pars hominis præſtat illarum officium præter pedes? nam dixit Dio Indorum legatos Auguſto pro munere dediſſe puerum, qui cùm manibus careret, omnia illarum officia pedibus peragebat, cuius ecce verba. Καί τι καὶ μειράκιον οἱ ἄνευ ὤμων (οἵους τοὺς Ἑρμᾶς ὁρῶμεν) ἔδωκαν, καὶ μέντοι τοιοῦτον ὂν ἐκεῖνο ἐς πάντα τοῖς ποσὶν, ἅτε καὶ χερσὶν ἐχρῆτο. τόξον τε αὐτοῖς ἐπέτεινε καὶ βέλη ἠφίει, καὶ ἐσάλπιζεν οὐκ οἶδ᾽ ὅπως. i. *ac adoleſcentem etiam quendam humeris carentem (vti Mercurij fingi ſolent) qui manuum loco pedibus omnia officia peragebat, ijs arcum tendebat, ſagittas emittebat, tuba canebat.* Tandem verò tam manus quàm pedes Martis ſunt, nam vt

L. 54. tom. hiſtor.

In manibus Mars ipſe viris.

Sic idem. ——— *Mauors*

Ventoſa in lingua eſt pedibuſque.

Pes tota hominis anima eſt.

CAPVT V.

ASSEQVVTI iam ſumus pedes eſſe totum hominis corpus: nunc libenter ſuſcipio hunc laborem, vt ab omnibus impetrem talem conſenſum, pedem totam animam eſſe. Sed ecce primum vt ad arceſſendam mentem & cogitationem alicuius rei, oculos aut rem ipſam aliò mittimus, ita ille qui voluit inferorum obliuiſci,

—— Orcum

Subiecit pedibus, ſtrepitumque Acherontis auari.

Quaſi ibi diceret Virgilius, Philoſophiæ cognitione tolli inferos, quod vt diceret dixit tantum:

ſubiecit pedibus.

Neque dubium eſt pedes intelligere cum iudicent, nec dubium iudicare & ſuffragia dare cum ſuffragines habeant, quæ omnia dicta ſunt ſupra.

Pedes præterea voluntate vtuntur, vti illos videas inuitos apud Poëtas, cùm canunt,

—— & inuitis ipſe redit pedibus. Prop. l. 2. el. 25.

Pedes quemadmodum anima dubitant.

Ou. 6. faſt. *——dubij ſtantque labantque pedes.*

Pedes incerti ſunt.

ferebar incerto pede.

Horat. od. 2. Epod. Pedes iraſcuntur, *Compłoſæ ſæpius manus & pulſata humus pedibus*, (inquit de Iraſcentibus

J C. 1. l. 1. de ira. Seneca.) Et Propertius de Ira, ſic ait,

Neſcit veſtra ruens ira referre pedem.

Pedes ſenſa mentis noſtrę cognoſcunt, nam non credo pedem Pegaſi Bellerophontem eieciſſe de limine cœli, niſi quia illum ambitioſum & gloriæ cupidum cognoſcebat.

Iſthm. od. 8. ——πτερόεις (inquit Pindarus.)

ἔῤῥιψε πήγασος,
δεσπόταν ἐθέλοντ' ἐς οὐρανοῦ σταθμοὺς
ἐλθεῖν μεθ' ὁμάγυριν βελλεροφόνταν,
Ζηνός. i.

alatus
Pegaſus excußit
Dominum Bellerophontem volentem ad cœli ſtationes
venire, ad conſilium Iouis.

Pedes ſolliciti ſunt, & curas notant, nam vt habet Suidas in ſomnio quod explicat.

πόδας καθαίρειν φροντίδων δηλοῖ λύσιν,
πόδας πλατεῖς ἔχειν σημαίνει λύπας. i.
Pedes purgare curarum ſignificat ſolutionem,
Pedes latos habere ſignificat moleſtias,

Pedes oracula reddunt, & niſi Apollo tripus fiat, nihil vaticinatur, nihil vetat.

Pedes prudentes ſunt, nam quæ cautè & prudenter fiunt, ea pedetentim facienda,

vt

vt loquitur Cicero, qui in negotio pleno aleæ dixit, *ſin minus ſenſim erit pedetentimque faciendum.* Cic. 1. Off.

Pedes magnanimi ſunt fortes & bellicoſi, nam primi in acie pugnant.

—— τοῦς ἐπαλλαχθεὶς ποδὶ
ἀνὴρ δ' ἐπ' ἀνδρὶ στὰς καρτερεῖ μάχῃ.

Inquit Euripides. Quod alius vates dixit:

——*hæret pede pes, denſuſque viro vir.*

Pedes peccant & errant, ſeu aberrant à iuſtitia, nam Clemens Alexandrinus ad gentes dixit, σκάζοντας τῷ πόδε ἢ πλανωμένοις εἰς δικαιοσύνην χειραγωγῆσαι. i. *Eos qui pedibus claudicant vel errant ad iuſtitiam deducere*; Ideoque Feſto vterque pollex qui pedi & manui conuenit, dicitur Allux, vnde natum eſt allucinari. Feſtus.

Pedes ſocietatem ineunt, nam cæci & claudi memoratur mira ſocietas, de qua ex Græco Auſonius.

Inſidens cæco graditur pede Claudus vtroque
Quo caret alterúter, ſumit ab alterutro,
Cæcus namque pedes Claudo greſſumque miniſtrat,
At Claudus cæco lumina pro pedibus.

Pedes cogitant & ratiocinantur, vnde Euthymius pedes pro cogitationibus ſumit, Pſalmo 72. *Per pedes* (inquit) *cogitationes intelligit, veluti quæ animæ noſtræ religionem, pedum inſtar regunt & ſuſtinent.* Pedes reminiſcuntur. Nam Gregorius in illud, *Calciamenta habebitis in pedibus: Calciamenta* (inquit) *in pedibus habere eſt mortuorum vitam conſpicere, & noſtra veſtigia à peccati vulnere cuſtodire.*

Pedes denique ſunt capaces vitæ æternæ, & amoris Dei : ideoque Chriſtus maxime curam pedis commendat fidelibus, vt qui ſtat videat ne cadat, qui ambulat in via recta ambulet: ſic enim vult nos ſibi nubere cùm iubet eſſe de pede ſollicitos, nam in pede, non minus quàm in digito, fides iugalis annuli, inde illa Venus cum compedibus apud Pauſaniam, qui dicit, προσθεῖναι δ' οἱ Τυνδάρεων τὰς πέδας φασὶν ἀφομοιοῦντα τοῖς δεσμοῖς, τὸ ἐς τοὺς συνοικοῦντας τῶν γυναικῶν βέβαιον, i. *addidiſſe aiunt Tyndareum compedes, quo innueret vinculorum ſimilitudine quàm firma eſſe fide erga viros ſuos feminas eſſe oporteret.* Indeque etiam cùm pedes referantur ad amorem, ij quibus diſtorti pedes non poſſunt eſſe amici Chriſti, quia vt eſt in Pſal. 17. *Filii alieni inueterauerunt & claudicauerunt à ſemitis ſuis.* Qua de cauſſa D. Proſper per claudicationem Iacob, reprobationem Hebræorum intellexit. *Claudicatio* (inquit) *iſta quæ ex femore eius facta eſt populum ipſum Hebræum ſignificat claudicantem.* Nec dæmoni alia cura eſt quàm vt pedem lædat; ſcitis enim dæmonem ſerpentem dici? quia ſerpentes maxime illam partem inuadunt : quare timeamus hunc anguem calcare etiam inter flores, aut bene calceati fide & operibus incedamus. D. enim Cyprianus Paulum ſic explicat cùm dicit nos calceatos eſſe debere in præparationem Euangelij. *Vt* (inquit) *ſerpens à nobis calcatus obteratur, neue armatos pedes poſſit mordere: vt enim dæmon laceſſit pedes noſtros, ita nos illum*

Laconicis.

L. de promiſſ. & prædict. Dei parte 1. c. 24.

pede urgemus, in quo vires & arma gerimus ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulantes, leonem & draconem conculcantes.

Pedem eſſe rem ſacram.

Capvt VI.

SÆpe incipio, quia ſæpe deſino, nam ſingulis capitibus ſingulæ velut res cõtinentur. Hoc capite contendo pedes eſſe quid ſacrum, atque inueni patrocinium: Corippus enim hoc dixit.

Lectaque pro ſacris tactu molliſſima plantis Auguſtis. Lib. 2.

Ideoque qui Flaminis pedes tangebat, tanquam aram teneret, tutus erat à ſupplicio, Seruius, *Iure*, (inquit) *Pontificali ſi quis Flamini pedes vel genua fuiſſet amplexus, verberari non licebat.* in 3. Aen. Ideo etiam cautum, vt locis ſacris pedes primi deum colerent, vt Moyſes calciamentum iuſſus ſoluere in terra ſancta, & ſcribit Ioſephus Berenicem Regis Agrippæ ſororem cùm Ieroſolymam profecta eſſet voti gratia rem ſacram facientem nudipedem ante Flori præſidis tribunal ſtetiſſe, Si-

C. 81. *in Chronica Sclauor.* mileque omnino leges apud Helmoldum Preſbyterum de Friderico I. Ænobarbo, qui *Ingreſſus tabernaculum diſcalciatus pedes adorauit corpus viuifico ligno crucis.* Omne id ſanctos eſſe pedes oſtendit, quod primi deum ſanctum colant. Si tamẽ maiorem aduocationem adhibere vis, cogita pedum oſcula, quæ primum amor reperit, non tyranni, vt aliqui maleuoli volunt, niſi amor tyrannus eſt, nam etiam durus amor, vt tyranni ſunt duri,

Virg. 6. Aen. *Hic quos durus amor crudelitate peredit,*

Atque vt tyranni ſic,

Prop. *Nonnihil aſperſis gaudet amor lachrymis:*

Ego enim ſemper oſcula

——didici primas eſſe in amore notas.

2. de arte am. Sicque dictum à Magiſtro amoris:

Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ,
Turpe, nec ad teneros oſcula ferre pedes.

Sic factum in fœdere amoris.

Prop. el. 9. lib. 4. *Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,*
Cùm vix tangendos præbuit illa pedes.

Ita vt qui nondum tetigit, aut oſculatus eſt pedes amicæ ſuæ, magno careat amoris priuilegio, etiam ſi nihil ſit illi relictum in hoc ſeruitio, quod ſenſit Ouidius:

Nunc mihi (inquit) *nil ſupereſt, niſi te formoſa precari,*
Amplectique tuos, ſi patiare, pedes.

Et cùm amor magnus Deus ſit, aut docuerit primus deos propitios, ſicut timor docuit, & fecit primus genios noxios, ea oſcula quæ prius amoris, poſt fuerunt honoris &

venerationis inſtrumenta, nam veneratio non fecit prima pedes tangere, ſed poſt amorem: hinc apud illum legitur:

——Cereris tangens aramque pedemque.

Atque humilitatem id putarunt colentis, non ſuperbiam eius qui colebatur; audi illum apud Suetonium, qui *pro maximo munere à Meſſalina petiit, vt ſibi pedes præberet excalceandos.* Volebat nimirum videri humilis. Neque ego tam factum Caligulæ reprehendo, quod, τοῖς γὰρ πλείστοις καὶ τῶν βουλευτῶν ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε, i. *Manum ſuam pedemue plurimis iiſque ſenatoribus ad oſculandum præbebat*, vt loquitur Xiphilinus, quàm quod pedem præbens ſenatoribus, os daret ſaltatoribus, vt ibidem legis, aut etiam non tam iraſcor facto quàm animo & cauſæ, id enim faciebat ὁπότε τις θεὸς ἐπλάττετο εἶναι, i. *Cùm ſe deum fingeret eſſe*, quam ſuperbiam Caij imitatus Maximinus Iunior, vt dicit Capitolinus; nam ſenior hunc morem oderat, horrore tamen magis Caligulæ quàm oſculi, ideoque dicebat, dij prohibeant, vt quiſquam ingenuorum pedibus meis oſculum figat. Faceſſant ergo qui reprehendunt morem oſculandi pedes ſummi Pontificis, mos hic ab amore, & honore capitis Eccleſiæ. Neſcis Petrum crucifixum habere voluiſſe pedes vbi Chriſtus caput habuit: prævidebat opinor futurum, vt Reges & Imperatores ad pedes eius aduoluerentur, eoſque oſcularentur, quare voluit miro artificio, vt tunc qui id facerent in pedibus Petri Chriſti

Suet: in Vitel. cap. 2.

in Caligula.

Xiphil. in Caligula.

T. de pœn. caput nanciſcerentur, nam ibi Chriſtus eſt etiam,teſte Tertulliano.*Ergo* (inquit) *cùm te ad fratrum genua protendis, Chriſtum contrectas, Chriſtum exoras.* Duo ergo illi Genij amor honorque Carolum Magnum ad pedes Adriani, Iuſtinianum ad pedes Conſtantini deoſculãdos aduoluerunt. Iidem Genij Imperatricem vxorem Maximi impulerunt, vt *Seuer. Sulp. dial.2.c.7.* pedes ſancti Martini fletu rigaret, & crine tergeret. Et Valentinianum, vt eiuſdem ſancti genua amplecteretur, in quo amplexu, aut docuit,aut didicit minorem eſſe ſanctitate Imperii dignitatem,vt docet Epiſcopus Pictauienſis de Valentiniano loquens.

Hinc celer exiliit rapiens ſe Caſar & ardens,
Martini genua amplectens pedibuſque volutans,
Sicque ſuperbum hominem ſe agnoſcere culpa coegit,
Vilia regna probans,& celſa cacumina curuans.
Imperiale caput ſancti ad veſtigia ſubdens;

Et credite,principes, non eſt paruo bono illud oſculum : quẽadmodum inter officiales Conſtantinopolitanos is qui erat Dominus quando creabatur ab Imperatore pedes eius oſculabatur : ita quando contingit vos in *Eodem.* Eccleſiæ honorem & amorem pedes Petri oſculari, confirmatur credite à Deo dominium veſtrum,& domini terræ conſecramini. Adde quòd ſi vera ſunt quæ dixi diuinitatis eſſe ſymbolum, & in homine caput, & animam eſſe,non eſt turpe caput oſculari.

Pedem eſſe regulam Religionis & Nobilitatis.

CAPVT VII.

VITA noſtra maximè Religione conſtat, cui à pede tota regula; ille Deos oſtendit, ille ſacrificia dictauit. Deos oſtẽdit; nam oſtẽſus Scythis Deus qui gladius fuit à pede bucculæ, vt Iornandes in Gotthica hiſtoria commemorat, *Gladius* (inquit) *Martis inuentus ſacer apud Scytharum Reges ſemper habitus, quem priſcus hiſtoricus tali refert occaſione detectum. Quum paſtor, inquiens, quidam gregis vnam bucculam conſpiceret claudicantem, nec cauſſam tanti vulneris inueniret, ſollicitus veſtigia cruoris inſequitur, tandemque venit ad gladium, quem depaſcens herbas buccula incautè calcauerat, effoſſumque protinus ad Attilam defert.* Sacrificia dictauit, nam in ſacrificiis maximus fuit reſpectus finitimarum pedi partium; quia rem ſacram facientes femora, ſeu oſſa femoris ſolebant comburere, precati, vt huius vitæ greſſus proſperè euenirent, eratque ſignum infelix ſi femora non igne lucido conflagrarent, vt Tyreſias

notat in Antigona. Itemque ſacerdotum & ſacrificantium veſtes menſurantur ad pe-
L.19.c.21. dem,nam vt dicit Iſidor. *Poderis eſt tunica ſacerdotalis linea, corpori aſtricta vſque ad pedes, vnde & nuncupatur.* Et apud Virgilium apparet;
6. Aen. ——— *longa cum veſte ſacerdos.*

Imo fuerunt & à pedibus auguria. Feſtus: *Pedeſtria* (inquit) *auſpicia arbitrabantur quæ dabantur à vulpe, lupo, ſerpente, equo, cæteriſque animalibus quadrupedibus.* Et omnia etiam. Sue-
Cap.92. ton. de Auguſto: *Auſpicia* (inquit) *& omina quædam pro certiſſimis obſeruabat, ſi mane ſibi calceos perperam ac ſiniſter pro dextro induceretur.* Quare bene monet Poëta ad ſacra venientem:

Virg.8 Aen. ——*tua dexter adi pede ſacra ſecundo.*

Nec minus pes aliarum rerum regula eſt quàm religionis.

L.2. de vitis Sophiſt. Pes etiam habet nobilitatis inſignia, vt dixit Philoſtratus: βραδείας (inquit) ὁ τ̃ Ρηγίλλης ἀδελφὸς εὐδοκιμώτατος ὢν ἐν ὑπάτοις καὶ τὸ ξύμβολον τῆς εὐγενείας περιηρτημένος τῷ ὑποδήματι. τοῦτο τέ ἐστιν ἐπισφύριον ἐλεφάντινον. i. *Bradeas Regillæ frater celeberrimus inter Conſules & nobilitatis notam appoſitam calceis geſtans, hoc autem ſignum talare eburneum eſt lunulæ inſtar.* Atque audi quæ ſequuntur; nam cùm intuitus illum eſſet Herodes ſophiſta. σὺ ἔφη τὴν εὐγένειαν ἐν τοῖς ἀστραγάλοις ἔχεις. i. *Tu, inquit, nobilitatem in pedum malleolis habes.* Et in Gallia noſtra Galliæ Conneſtabilis Stuartus pro inſignibus
An. 1421 habuit, *tres pedes cum calcaribus.* Robertus Danneual Admiralis Francorum, & Huguo

Aubriot

Aubriot præfectus Pariſienſis, *tria calcaria pro inſigni nobilitatis habuerunt*; olimque Regum Albanorum inſigne, *punicei calcei*, vt colligimus ex Dione, vt Imperatorum Conſtantinopolitanorum πέδιλον ἐρυθρόν. Primiſlaus etiam tertius Bohemiæ Rex, *querceos calceos*, nobilitatis Regum poſteriorum notam ſeruari & oſtendi voluit. Tamberlanes Magnus Tartarorum Dux, *Calcar* pro ſceptro habuit. Pompeius Diadema tulit in Cruce non in capite, de quo Valerius. *Pompeio* (ait) *candida faſcia crus alligatum habenti.* Fauonius: *non refert*, inquit, *qua in parte corporis ſit diadema.* Et faſcia quæ Regum eſt, pedum eſt: nam Quintilianus dixit: *faſcias quibus crura veſtiuntur.* Atque adeo malè Alexander Seuerus dixit non pedes imperare, ſed caput. Nàm qui Imperium promiſit, pedibus promiſit, apud Poëtam, non capiti.

Dubrauius. *L. 6.* *L. 11. Inſt.* *Hiſtor. Auguſta.* *Aen. 7.*

Omnia ſub pedibus qua ſol vtrumque recurrens,
Aſpicit Oceanum vestique regique videbunt.

Denique nobilitas ſenatoria etiam in pedibus apparuit,

Felix (inquit Iuuen.) *& ſapiens, & nobilis, & generoſus* *Sat. 7.*
Appoſitam nigræ lunam ſubtexit alutæ.

Nec tantùm nobilitas, ſed ipſa ruſticitas aut ſeruitus cognoſcitur in pedibus. ruſticicitas, nam aliquis

——*rideri poſſit eo quod*
Ruſticius tonſo toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret.

Vnde ruſticus Theophraſti dicitur μείζω τῶ

ποδὸς τὰ ὑποδήματα φέρειν, καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα, ἢ ἥλοις ἐγκρούσαι. i. *Calceos geſtare pede grandiores, & clauis calceos ſuffigere.* Seruitus, nam Iu-

L. 4.

ſtinus dicit inter Parthos diſcrimen à pedibus ſumi, quod ſerui pedibus, liberi nonniſi equis incedunt. Et Plinius pedes venalium trans mare aduectorum creta denotari ſolitos dicit. Et Xenophon apertiſſimè dixit mancipiorum pedes creta notatos, heri ſigillo, ſi priuati hominis eſſent, ſin publica reipublicæ. *ἀνδράποδα* (inquit) *ἢ σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ σημάντρῳ καὶ προσκειμένης ζημίας τῷ τε πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι πῶς ἄν τις ταῦτα κλέψειεν.*

L. 31. cap. 17.

περὶ προσό-δων.

Pedem eſſe regulam omnium rerum & vitæ noſtræ totius.

CAPVT VIII.

PEs regula multiplex; quod ego explicabo apertè dum faueatis apertè.

Pes regula naſcendi, nam bonum vel malum partum denominamur à pede, ita vt Agrippæ dicātur ab ægro partu qui pedibus primis nati ſunt,

quaſi oderit vel timuerit natura pedes primos in lucem venire, mundi pericula exploraturos, qui ideo caput in lucem mittunt vt ſuis oculis omnia luſtret, & nunciet pedibus iterum regreſſuris in vterum ſi ſit periculum, vt olim factum à puero: nam vt 3. hiſtoriarum Pauli Diaconi legis, Saguntinis ante famem prodigium tale viſum eſt. *Cùm pene mulier* (inquit autor hiſtoriæ) *enixa eſſet, in vterum regreſſus infans, ciuitatis excidium ſignificauit.*

Pes regula nutritionis & alimenti, nam Galenus ad Glauconem dicit, *ſolitos olim iubere medicos, puerum inſiſtentem altero pede exultare, vt in eam partem alimenti maior pars deferretur*, Καὶ ἀσκωλιάζειν δὲ κατὰ θατέρου σκέλους ἐποίουν τὸ παιδάριον, ὅπως ἐπ' ἐκεῖνο φέροιτο τὸ πλέον τῆς τροφῆς. L. 2.

Pes regula conſanguinitatis & fraterni amoris, ſic Pincerna Athelſtani Anglorum Orientalium Regis pedes fratres vocauit: nam vt dicit Vuilielmus Malmeſburienſis, de Pincerna illo. *Cùm forte die ſolemni vinum propinaret in medio triclinio, vno pede lapſus, altero ſe recollegit. Tunc occaſione accepta fatale ſibi verbum emiſit: Sic frater fratrem adiuuat: quo rex audito perfidum obtruncari cœpit.* Nam ſcire debes Athelſtamum cum exilio tædium vitæ attuliſſe Eduuino fratri, ideoque mordebat Athelſtamum Regem Pincernæ cùm de pedibus dixit, ſic fratrem fratri auxilio eſſe:

Miſſa foras iterum limen tranſire memento
Cautius atque alte ſobria ferre pedem.

inquit Ouid. Et Catullus ſimiliter

Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes.

Nempe transferebantur nuptæ, non limen tranſibant ſuis pedibus, ſed ſublatæ, cuius moris rationem habet Plutarchus, ſed rationem pauci habent; colligi iſta poteſt ex D. Hieron. in vita D. Hilarionis, id factum veſtibularis cuiuſdam veneficii metu, nam ibi dicitur, licio, lamina & quibuſdam characteribus ſubter limen domus puellæ incluſis, illam patuiſſe præſtigiis dæmonum: vnde vides limen conſcium fuiſſe faſcini & præſtigiarum amoris; & hinc illi timores nouæ nuptæ ne limen tangeret.

in quæſt. Rom.

Aliquiſque reſpectus pedum Ruthenis, ſeu Moſcouitis in nuptiis, nam vt dicit Guaguinus; *Sponſus & ſponſa menſam præparatam accedunt, in linteoque ſecundum morem pedibus ſubſtrato vterque ſtat.* Inſuperque nubentibus pedes lauabantur, vt refert Varro 4. de lingua Latina apud Seruium 4. Æneid.

Regula Belli, nam apud Scythas bellum nunciaturus alicui prius ſedet in tergo bouis, omneſque qui ſuppetias ei allaturi ſunt accedunt, ac dextro pede tergum bouis calcantes auxilium pollicentur. Lucianus id manifeſtè. ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα ὑπισχνεῖται κατὰ δύναμιν. i. *vnuſquiſque dextro pede tergum bouis calcans pro facultate auxilium pollicetur.* Pede etiam in ſacramento belli inter feras & volucres vtebatur ſtrutio, nam volucribus caput feris pedes oſtendebat, vt ſe

feram & auem probaret. Sed recolite parumper Pompeium dicentem, apud Plutarchum in eius vita, de pede ſuo, ſe poſſe centum legiones militum depromere. Et quod mirum eſt, Deus in ſcriptura iuſſit Hebręis, vt non inirent pugnam niſi prius ipſe audiretur currere per ſumma capita mororum. Tandemque pedi vt victori ſpolia offeruntur, colla rebellium ſubiiciuntur, quod imitatus in victoria amoris aliquis Poëta dicens :

Tum mihi conſtantis deiecit lumina faſtus, *Prop. l.1. el.1.*
Et caput impoſitis preſſit amor pedibus.

Regula pœnæ; nam ea ante pedes ponitur, Propertius. *L.3. el.6.*

Pœna erit antè meos ſera, ſed ampla pedes.

Vel de pedibus ſumitur: nam dicitur Iſaiæ 3. *In die illa auferet dominus ornamentum calceamentorum, & lunulas & torques.* Et legitur in hiſtoria Dubrauij de familia quadam quæ pedibus tota laborabat in vindictam diuinam læſæ quondam maieſtatis regiæ : *Cùm alter* (inquit) *eorum barba rutila inſignis, alter malè pedatus eſſet, non aliter nati natorum, & qui hodie naſcuntur ab illis, vel ruſeſcunt, vel pedibus laborant, nam vtraque familia apud Bohemios nunc extat.* Loquitur verò de duobus nequiſſimis Thoma & Gudmone, qui ſcelerato conſilio ac Imperio Drahomiræ ſanctiſſimam Ludmillam Reginam Bohemiæ interfecerant. Et quis neſcit Prometheo quando manus per ferulam peccauit, pedes tamen in Caucaſo vinctos, & hodie primi pedes reorum ſunt in

vinculis? Et quis non nouit Philocteti pedem ob periurium putruiſſe? & quis ignorat etiam pedum abſciſſiones in Aimoino, Paulo Diacono, Gregoro Niceta & aliis?

Regula honoris & præmij, nam ei qui in bello claudus factus fuerit ſatis amplum prę̃mium eſt ipſa claudicatio, nam audi laçœnam illam quæ ſic loquitur ad filium ex vulnere claudicantem. *Macte gradum non pones ſine memoria virtutis.*

Regula Balneorum, nam Pythagoras dixit dextrum pedem prius induendum, ſiniſtrum prius lauandum, & Suidas ex Ariſtophane refert δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδόνιπτρον, i.

In calceum dextrum, læuumque impone lauacro,
Et exponit de eis qui apte negotiis vtuntur.

Regula ſenſuum, nam planta pedis dicta, εὐαισθητότατος.

Regula paſſionum mentis, nam motio pedum in Scriptura ſacra dubitationem, timorem & inconſtantiam denotat, Pſal. 37. v. 17. Pſal. 93. v. 18. Pſ. 120. v. 3. Ierem. 14. v. 10.

Regula voluptatis venereę, nam dixit Amazonum Regina Scythæ procãti, ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ, i. *Claudicans optime ſubat*, vt refert Suidas. Et Theognis adulteram vocat mulierem vagis pedibus, γυναῖκα ἀμφίδρομον.

Regula virtutum fere omnium. Sapientiæ: nam ſerpentes dicuntur ſapere, quia pedes Lucian. habent in pectore vbi ſedet mens & ratio humilitatis; nam ſoleæ Empedoclis non potuerunt ferre ſuperbiam illius, ſed ab Ethna redierunt teſtatum non eſſe Deum; ipſique

pedes ſuperbum pauonem monent humilitatis. Iuſtitiæ: nam in ea nihil impar diſſidet; *At* (inquit Plinius) *numerus pedum impar nulli eſt*. Adde Ichneam Themidem dici, non tam forte ab Ichna ciuitate Macedoniæ quàm κατ' ἴχνας perſequente eam Ioue vt nuberet: & apud Clementem Alexandrinum Iuſtitia dicitur bifidam habere vngulam, bifida autem (inquit ille) iure eſt iuſtitia, vt quæ & hic ſanctificet, & in futurum tranſmittat ſæculum. Et Pythagoras à pedibus regulam iuſtitiæ ſumpſit dicens ſtateram non tranſiliendam. L.11.c.48.

Regula artium, nam comędia & tragœdia ſocco, & cothurno definiuntur,

Hunc ſocci cœpere pedem grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus.

inquit Horatius. *in Arte.*

Etſi neſcis methodus via per quam ad artem curras.

Regula conatus humani, nam totus hic deſcribitur conari manibus pedibus. Regula orationis, nam nihil dicis, cùm nec caput, nec pes ſermonum apparet. *Ter. in Andr. ſcen. 1.* *Plaut. Aſin.*

Regula perfectionis, nam nihil impediuit præter pedem, & ſandalium quin Venerem Momus perfectiſſimam iudicaret; nam vbi caput initium eſt, pes eſt perfectio, vt probè notat ille.

Ego caput (inquit) *huic argento fui hodie reperiundo, ego pes fui.* *Plaut. Aſin.*

Regula formæ, hinc ille tantum pulcher,

qui

Horat. ——— *talos à vertice pulcher ad imos.*

Et Seneca in Iulii Cæſaris forma obſeruat pedum encrinitatem. Vt & Poëtæ omnes pedem ſuis verſibus in puella laudant, Ouidius, & alii.

Pes erat exiguus, pedis hæc aptiſſima forma,

Aliæ enim formę in quibus nulla ratio pedis, tales, tales tibi erunt:

——— *vanæ*

Fingentur ſpecies, vt nec pes, nec caput vni
Reddatur formæ.

Regula honeſtatis, nam quia viſa Hebe non ſatis decorè miniſtrare, quod in vno paſſu errauerit, ademptum ei poculum.

Regula contemptus humani, quo irriſores & inſultantes alienis calamitatibus dicuntur pede percutere, Ezech. 25.

Regula furti deprehendendi, nam Hercules Caci furtum è veſtigiis boum deprehendit, & Siſyphus Autolici, qui vt habet ſcholiaſtes Sophoclis, ὑπὸ τοὺς ὄνυχας καὶ τὰς ὁπλὰς τῶν ζώων ἑαυτοῦ μονογράμμα ἐνέγραψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Nomen ſcripſerat in vngulis gregis & armenti ſui.

Tit. liu. l. 45. Regula legationum: nam legatio C. Popilii ad Antiochum præſtantiſſima tota in eo verſatur, quod virga pedes Antiochi circumſcripſit, iuſſitque reſponſum dare priuſquam ex eo Creulo exceſſiſſet.

Regula ludorum & ſpectaculorum huius vitæ, nam ludi erant pedeſtres aliqui, vt moneremur mortalitatis noſtræ, quod dixit Iſi- C. 37. l. 18.

dorus.

dorus: *Pedites autem aiunt*(inquit)*propterea pede currere, quia pedibus curritur mortalitati, ob hoc à ſuperiori parte curritur ad inferiora, id eſt ab Oriente ad Occidentem, quia mortales oriuntur & occidunt.*

Regula cognoſcendi amicos & parentes. Amicos, nam Euryclea dominum Vlyſſem lauans eius pedes agnouit, & forte Chriſtus dominus noſter voluit agnoſci à diſcipulis & eos noſcere in illa mutua pedum lotione quæ eſt in Euangelio. Parentes, nam vt refert Herodotus, Harpagus inter cœnandum non nouit viſcera filiorum, ſed pedes pro ferculo allatos bene nouit.

Regula Geometriæ, nam Pythagoras de Herculis magnitudine iudicauit ex pedis veſtigio quod in ſtadio olympico animaduertit; nam vt vidit pedem eſſe ſextam partem altitudinis cuiuſque corporis humani emendati, cubitum quartam, palmum vigeſimam quartam, coniecturam de toto corpore fecit.

Regula doctrinæ diuinæ, nam Deuter. 23. verſ. 3. dixit Moyſes de Deo loquens: *qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius.* Et rurſum, quia dixit Deus Abrahamo: *Ego ſum Dominus Deus tuus, ambula coram me,* quaſi ex inceſſu & greſſu noſtro Deus iudicet, ſimuſne homines an belluæ, nam cùm manus in homine rationem repræſentet, pes ſenſum, ſi ratio affectum ſequatur, ſiue ſi manibus pedibuſque curramus, beſtiæ hic greſſus eſt, vt fatetur iſte.

Βάσιν τε χέρσον πεζοδίαν καθαρμόσαις,
Καὶ κῶλα κώλοις, τετράπουν μιμήσομαι.

Atque vt facile coram Deo ambularemus voluit eos ſacramentorum oleo vngere, id
Pæd l.2.c.8. eſt greſſum docere, nam vt dixit Clemens Alexandrinus, *μύρῳ γὰρ εὐώδει ἀλειφόμενοι οἱ πόδες θείαν αἰνίττονται διδασκαλίαν*, i. *pedes qui vnguntur vnguento odorifero doctrinam diuinam ſignificant*. Quare precemur, dirigat pedes noſtros Deus & beatos faciat, lauet & vngat, vt
D. Aug. ep. 119. c.8 & ep. 139. olim ante Communionem lauabant priſci Chriſtiani pedes, & ante baptiſmum. Quod
D. Ambr. l.3. de Sacr. c.1. ſi fecerit illis pedibus in cœlum aſcendens, modo non contemnamus has Dei vnctiones, & ſacramenta, nam contemptus

Plaut. pſeud. *Is odor dimiſſis pedibus in cœlum volat.*

Dicamus igitur, *Et conuerti pedes meos in teſtimonia tua*, vt Dauid Pſal. 98. verſ. 59.

Regula bonorum operum, nam Leu. 8. & pedes Aaron & filiorum eius ſunt bona ope-
Num. 22. ra. Nec eſt ſine myſterio quod pes Balaam ab aſina attritus eſt. Et Cant. 5. 6. dicitur, *hæc opera ſunt pedes ſponſæ*.

Hom. Regula fati, nam totum Achillis fatum in
Plut. in Gr. & Craſ. talo fuit, Gracchi in pollice pedis, Craſſi etiam. Nec fruſtra fleuit illa ſuper marito qui pedem in limine læſerat in militiam proficiſcens.

Ou. in heroid. epiſt.
Cùm foribus velles ad Troiam exire paternis,
Pes tuus offenſo limine ſigna dedit.
Vt vidi ingemui, tacitoque in pectore dixi,
Signa reuerſuri ſint precor iſta viri.

Nam fatum hoc eius fuit. Et alterius quæ

——*cùm diſcedere vellet,*
Ad limen digitos reſtitit icta nape,
Semper denique fatum triſte.
Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.

Et Suidas confirmat, de Zenone dicens, quod cùm Schola exiens impegiſſet, & digitum pedis læſiſſet, manu percuſſa terra illud ex Niobe protulit, ἔρχομαι, τί μ' ἀΰεις? i. *venio, quid me vocas?* ſtatimque deceſſit.

Regula & menſura totius hominis, nam
Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede verum eſt. *Horat.*
Regula dignitatis, nam equus qui ſolus dignus fuit Cæſare, & quo ſolo dignus fuit Cæſar, notam huius dignitatis habuit in pede, & in duplici vngula, ἵππος τις αὐτῷ, (ait Dio de Cæſare) διφυὰς ἐν ταῖς τῶν προσθίων ποδῶν ὁπλαῖς ἔχων ἐγεννήθη· καὶ ἐκεῖνον μὲν γαυρούμενος ἔφερεν, ἄλλον δὲ ἀναβάτην οὐδένα ἀνεδέχετο. i. *Equus ei quidam fiſsis in duas partes prioribus vngulis natus erat, iſque ſolum Cæſarem exultans ferebat, nullumque alium ſeſſorem admittebat.* *L.37. hiſt.*

Regula fortunæ, cuius tota vis poſita eſt in ſtatione labili, & pedis ſitu. Nam quæ vires huic deæ, niſi eas ſumpſerit à pede & rota? Dio Chryſoſtomus iudex, qui quod eam ſuper ſphæram pedem poſuiſſe fecerunt veteres, illud interpretatur, ὅτι εὔκολος ἡ μεταβολὴ αὐτῆς ἐστιν, i. *quod facilis ſit illius mutatio, in quo tota vis fortunæ.* *Orat. 44.*

Regula & imago vniuerſi, nam mundus regitur alternis vicibus, noctis & diei, æſtatis & hiemis, ita vt quando vna pars agitatur, altera quieſcat, quemadmodum pedes

mouentur alternatim, & vt Græci dicunt, ἐναλλάξ.

Regula tandem mortis & funerum, nam vt capite naſcimur, ita pede efferimur, pedeſque primi ad oſtium admouentur, & fit
Ep. 12. iſtud Senecæ, *foras ſpectat*. Et iſtud Perſij.
Sat. 3.

——tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſsiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit.

L. 7. c. 8. Cuius rei rationem ſume à Plinio dicente: *Ritu naturæ capite hominem gigni, mos eſt pedibus efferri.* Hinc Melampus vates admonitus à muribus caducam eſſe domum in qua erat, futuramque breui trabis ruinam, quia inde ſoſpes exiturus erat, efferri domo ſe iuſſit ſpectante intro capite & pedibus.

Sed hæc ſatisfaciant curioſitatis hominum morbo, & maneat in animis omnium omnem naturam in pedibus habitare.

Pedem eſſe valde honorandum.

CAPVT IX.

OMITTO plurima, vt nihil ſit ὑπὲρ τὸν πόδα, & omnia ſint περὶ πόδα, nam & fœmur Pythagoræ nolui videre, & pedes nigros Melampodis viri fatidici nolui reſpicere. *Lucian. in auct. vit.* *Scholiaſt. Theocriti.*

Omitto pedes aſylum eſſe animæ timentis, quia fugit ad pedes animus ſemper eius qui timet. *Homer.*

Omitto Herculem ſemper peditem inceſſiſſe, etſi nobiliſſimos equos habuerit. *Seru. ad Aen. 7.*

Omitto pedeſtre nautarum inſtrumentum quibus equos velociſſimos Moſcouitæ curſu ſuperant. *Guagnin. de Conijſtis populis.*

Sileo primum Imperatorem qui electus fuit, Henricum ſecundum, Ducem Bauariæ, diuina prouidentia, & in gratiam pedis noſtri claudum fuiſſe. *Appendix S. Aurelij Victoris.*

Sileo Pyrrhi pedem feciſſe miracula, quæ *Plut. in Pyrr. & alij.*

facit manus noſtri principis.

Sileo tot genera ſaltationum quæ pede fiunt, de quibus Lucianus, & alij.

Suidas & alij. Prætereo ſciapodes, qui cùm habeant plãtas corpore toto majores, & domos non habeant, optimè vno pede teguntur.

Pauſan. l. 5. Prætereo denique ſomnum pedes habuiſſe varos, vt pede ſatis cantato linguis faueamus. Laudo mulieres quæ nullam partem digniorem vnionibus agnouerunt, nam illæ *l. 9. c. 35.* reuerenter, vt loquitur Plinius, vniones pedibus, nec crepidarum tantum obſtragulis, ſed totis ſocculis addiderunt.

Sed magis laudo leges Baioariorum pedum vindices, quarum vna ſic loquitur:

Si quis aliquem plagauerit, vt exinde claudus fiat, ſic vt pes eius ros tangat quod Athaudregil vocant, cum 12. *ſolid. componat.* Et Longobardorum, quarum alia de omnibus pedis digitis paragraphos habet, eſtque titulus, *de inciſione pedum*, quam legem non pudet me ponere.

C. 5. tit. 27. 1. §. *Si quis alij pedem excuſſerit medietatem precij illius componat.*

2. §. *Et ſi ſcinderatus non fuerit, & non perexcuſſerit, quarta parte precij ipſius ei componat.*

3. §. *Si quis alij pollicem de pede excuſſerit, componat ſolid.* x.

4. §. *Si quis alii ſecundum digitum pedis excuſſerit, componat ſolid.* VI.

5. §. *Si tertium digitum pedis excuſſerit, componat ſolid.* III.

6. §. *Si quartum excuſſerit digitum pedis, componat ſolid.* III.

7. §. *Si quintum digitum excuſſerit pedis, componat ſolid.* 11. Vbi miram vides diligentiam legiſlatoris in tuenda pedis, & digitorum eius ſalute.

Obiecta diluuntur, & maxime illud de podagræ morbo.

Capvt X.

Nondvm auſim contendere palam (nam in ſinu valde lætor) nihil eſſe melius pede, niſi obiecta diluero, & morbos eius, aut ſanauero, aut amauero, quæ quia amabo potius quàm ſanabo, præcipuum eius morbum, quem podagram vocant animitus colo. Dico breuiter quæ ad eius laudem ſpectant. Dea podagra ea eſt, vt nunquam ad nos ſine legato veniat. Quos legatos dicis? Legatos pacis & otij amicos, quæ cùm venerit hoc cum virtute commune habet, vt eam præſentem oderint homines, abſentem quærant. Deam dixi, explico, Nemeſis ea eſt vitæ beatioris vindex & flagellum. Venus ea eſt aurea, nam raro eſt podagricus qui non idem aureus & amore dignus. Ea aurora eſt, quæ noctu poteſt diem

nunciare: vigil planè dea, & nullius vmbræ particeps, Aurora, inquam, verè ſolis filia, quæ neſcit ſine curru procedere. Regina dearum quæ nunquam eſt ſine comite, & cui perquam licet cuiuis homini inter principes & reges ſedere, alioquin pedes quos ego ſacros puto, nimia ſtatione violaturo, regina dearum quæ poſcere poteſt à Ganimede propriam ambroſiam præter communem deorum, dea quæ excuſat omne lenocinium. O dea, ô Podagra, poſthumum mortalibus donum, quæ cùm videres ſparſum & miſſum è pyxide laborem in vindictam hominum, tu quietem in veniam & indulgentiam adduxiſti, hoſtis paupertatis, inimica ruſticitatis. Ego quidem arbitror in votis eam Vlyſſi fuiſſe, cùm nollet Græcorũ acies Troiam ſequi, quam quia non potuit cœlo precibus elicere, finxit ſe fatuum, vt inde videas inopia huius boni, adfuiſſe inſipientiæ copiam, & miror eſſe aliquem qui podagram contemnat. Ea quaſi perpetuus Dictator, & iudex ſedet, quemadmodum ſedere iudicum eſt: ea docet meditari, docet omnia ſcire præter ſeipſam, in quo maxime natura eius diuina ſplendeſcit, quod tantorum ſeculorum intercapedine cum multis habitans, nec potuerit intelligi, nec potuerit videri: ſoror ni fallor amoris qui cum Pſyche quidem recumbebat, ſed videri recuſabat: ſoror Dianæ, quæ fauere quidem Actæoni amabat, videri autem ab eo non gaudebat, quare non mirum ſi nulla medicina hanc
regit,

regit,nulla miſetra habeat, quæ tamen cenſetur philtra habere. Sed dices bonum vocas podagram hominem frangere, malum non vocas hominem debilitare, belluæ vt canes, & lupi putant id hominem eſſe quod vident, at dij & ſapientes animum pro homine intuentur, qui cùm Herculem in cœlum receperunt,eius idolum, & corpus dereliquerunt. Imò podagrá quædam incognita Apotheoſis eſt, quæ tollit omne quod impedit hominem cœlum petere,& cùm tenet domi corpus in vinculis, quaſi aduerſus obſidem id facit, vt animum ab ergaſtulo liberet. Nondum me forte intelligis, podagram ſuperbiam omnem demere de anima, volo dicere cùm cogat ad imos pedes intueri:dat ergo hæc bona, podagra hominibus; & quod magis eſt ſine inuidia, credo, quia maius donum inuidia pedibus laborare, ſed maius eſt quod mihi perſuadeo,exiſtimo D. Paulum podagra laboraſſe; nam cùm dixit corpus in ſeruitutem redigo,non potuit melius quàm cum podagra id facere. Pedem verò podagræ putatis infirmum, ego de podagra reor dictum ſerpenti,ipſa conteret caput tuum, nam pes iſte podagricus,vt infirmus eſt ad calcandos ſcrupulos, ita fortis eſt ad calcanda vitia,& voluptates.Hoc tantum habet moleſtum, ſed hoc adhuc laudabiliter à medicis habet quod ſanat cum dolore, iucundum tamen id quod extra legem medicorum,ſanat ſine mercede, nec manum porrigit niſi daturam. Cæterum illam in fa-

Lucian. l. de podag. bulis ſuis celebrauerunt Poëtæ, nam Priamus eam domeſticam habuit, Bellerophon ea vſus eſt, vt teſtis Pegaſus, Oedippus per eam Sphinga vicit, nec aliud mihi videtur lyra Achillis quàm eius podagra. Quare obligabit me qui podagram laudauerit, & ſe mihi eam laudanti cooptauerit, ego verò eius bona laudaui apertè, & ſolo deſiderio laudandi, non vt gratiam referrem ab illa, quia magis expedit laudare deos quàm ſentire, ſed vt illam ſi quando veniat ad aliquos, illi ſentiant meliorem, & quia dea eſt, mutet hominum ſententias quibus iamdiu perſuaſum eſt, podagram eſſe moleſtam, & nos non inuidos tantorum bonorum ſinat incolumes, timemus enim eſſe illius candidati hoc dicere, cui ſi vis lector, qui de dea hac pateris, palam dicam hunc trimetrum iambicum.

Ω ςυγνὸν ὄνομ' ἐι θεοῖς ςυγεμένον,
ποδάγρα πολυςανάκτε, Κωκυτοῦ τέκνον,
ἣν ταρτάρου κευθμῶσιν ἐν βαθυσκίοις
μέγαιρ' Ερινύς γαςρὸς ἐξεγείνατο
μαζοῖσί τ' ἐξέθρεψέ, καὶ πικρῷ βρέφει
εἰ χεῖλος ἐςάλαξεν Αλληκτώ γάλα. i.

O triſte numen, ô diis odibile,
Podagra lachrymoſa, Cocytoſata,
In tartari ſpecubus opacis edita,
Erynnis vtero quam Megara ſuo tulit
Et vberibus aluit, cuique paruulæ
Amarulenta, in os lac Alecto dedit.

Nam ſi laudaui hanc deam, non ſum ſolus, quia multi olim illam laudauere; & ab

eius notatione aliqui laudem congeſſere: nam podagra ſignificat pediculam ſeu tendiculam ceruorum, cerui verò valde vitales ſunt, vnde colligo podagricos qui tanquam cerui inciderunt in hanc pedicam, eſſe valde vitales. Sed eam Lucianus tibi ſatis carmine laudabit. *Gloſſæ. Lucian. l. de podogra. Xenoph. 1. ped.*

Pes varios habet ſignificatus.

CAPVT XI.

PES hominis eſt de quo noſtra illa admiranda.

Pes montis eſt, vt apud Ammianum videbis. *L. 13.* Imos pedes montis Caſſij, nec mirum pedes habere cùm caput habeant & ſcapulas. *Tert. de ped.*

Pes aqua eſt. Horat. *Ep. od. 16.*

Leuis crepante lympha deſilit pede.

Lucretius etiam. *L. 5.*

Qua via ſecta ſemel liquido pede detulit vndo.

Pes lectorum eſt, ſic Catullo,

Candido pede lectuli.

Sic Apuleio, *L. 5.*

Ante lectuli pedes iacebat
Arcus & pharetra.

Pes menſarum eſt, Propert. *L. 4. el. 9.*

Decidit inque ſuos menſa ſupina pedes:

8. Met. Et Ouidius:

---menſæ ſed erat pes tertius impar.

Pes ciuitatis eſt apud Sariſberienſem, ſub quam vocem veniunt Sutores, Cerdones, mangones, artifices.

Pes orationis eſt, iſque duplex, ſolutus, & vinctus, de quo Auſonius:

Quot pedibus gradiuntur apes, & verſus Homeri.

L.3. de orat. Et Cic. à naui dicit ſumptum hoc nomen, *de pedibus* (inquit) *in verſu per tranſlationem ita dictis, vt in naui.*

Pes nauis eſt. Nonius Marcellus. *Remi* (inquit) *ſunt nauales pedes*, & Artemidorus de nauta dicit, πλοίοισι γὰρ ποσὶ χρήσεται τῆς νεὼς ἐρεσσομένης.

Pes tamen in naui etiam pars veli aut funis quo vela aſtringuntur, Virgil.

5. Aen. *vna omnes fecere pedem.*

Plin. l. 2. c. 47. *Iiſdem autem ventis in contrarium nauigatur prolatis pedibus, vt noctu plerumque aduerſa vela concurrant.*

Pes etiam vinaceorum in torculari, Columella, l. 12. c. 19. *ſereno* (inquit) *ſiccoque die vuas quàm maturiſſimas legemus, quibus proculcatis muſtum quod defluxerit antequam prælo pes eximatur, ſtatim de lacu in vaſa defrutaria deferemus.*

Pes eſt alicuius viæ oræ vel tractus. Solin. c. 14. *Meliboea in hoc pede computatur.*

Pes eſt menſuræ genus, & præcipua menſura longitudinum digitorum ſedecim, & vnciarum duodecim, ſiue is ſit Græcus ſiue Romanus antiquus.

Pes etiam pro pediculo ſumitur, Plaut. *Gurcul.*
Vt muſcæ, culices, pedeſque, puliceſque
Odio & malo, & moleſtiæ bono vſui eſtis nulli.
Pes pro pudendis ſumitur ab Hebræis antiquiſſimis, vnde aqua pedum apud eos pro vrina, & tegere pedes apud Dauidem Hebræum, eſt vrinam reddere, vel vt interpretatur Ionathan, eſt aluum exonerare. ita enim explicant hæc loca ſcripturę 1. Samuelis 24. 4. Saül venit ad texendum pedes ſuos, & Iud. 3. 25. operit pedes ſuos.

Pes etiam edicti genus quod longis periodis contentum vno ſpiritu à præcone recitabatur. Galen. epid. l. 6. quem vide, nam ego finio.

Concluſio admirandorum de pede.

Capvt XII.

Temerarivm eſſet non eſſe contentum paucis in re tam tenui, & ſuperare velle arte materiam. Maximè cùm non dederim huic negotio, niſi quicquid fuit temporis futilis & caduci, id eſt paucos dies, vt diceretur me hæc ſcripſiſſe cùm à ſcribendo vacarem, nam erube-

Digitized by Google

ſcam ſi quis hunc pedem ſtudium non receſ-ſum vocat, quo magis egi, vt has horas quas ei dedi non perderem, quàm vt ſtudiosè col-locarem. Venit verò in mentem maiores noſtros ſimilia otii decora non neglexiſſe, ranas, muſcas, raphanos, apes deſcripſiſſe, corpora minora, ego verò minora minori-bus exequutus ſum, vt ſicut fuit in nuce tota Troia ardens, eſſet in pede tota natura. Eſt enim ita natura comparatum, vt antiquiora inuenta perdas niſi illa imiteris, aut nouis cumules, in quo nulla eſt inuidia, & facilis excuſatio cùm eſt modeſtia ſermonis & ma-teriæ. Hæc ratio me tenuit, quod ſi hæc pu-tatis magis ærei ſæculi, quàm aurei ſtudia, & os omne quod loquitur debere eſſe Chry-ſoſtomi, non ſubſigno, nam non licet omni-bus eſſe diſertis; aut inuiſere Corinthum. Magis ordinatus liber eſt, cuius non eſt am-bitioſus titulus, aſpice Homerum.

μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω Ἀχιλῆος, i.
Iram cane dea Peliadæ Achillis.

Aſpice Virgilium:

Arma virumque cano.

Aſpice & alterum maioris ſpiritus,

Fortunam Priami cantabo & nobile regnum.

Hoc poëma tam ampulloſum non tam vi-tale fuit, quàm priora pulchra & modeſta. Num ergo iuſtis de cauſis videor pedem ele-giſſe de quo ſcriberem. Debebam quidem maiora, & forte poteram dare, ſed mare non tantum delphinos, ſed etiam ſquillas, & co-cleas ſuggerit, cocleas, inquam, opima etiam

Digitized by Google

aliquando ſpolia Imperatorum: quod præcipuè debui fuit fides, ſtudium, obſequium, quæ ſtrictè debeo, & ad quæ attendo. Ipſum opus ex opere operato nihil eſt, ſed operantis, nec tam efficio vt conſequar alicuius beneuolentiam ore quàm corde. Sic me tueor, & beneuolentiam alienam conſeruo, ſi non poſſum augere, ſic priora beneficia cuſtodio, ſi poſteriora non poſſum mereri. Sic denique ſemper impleo conatum qui nunquàm magnus, deſiderium non expleo qui conatui ſupernatat; amplectimini ergo me, & occaſionem obligandi me amplectimini. Cæterum hoc te moneo, Lector, noli hunc pedem lædere, nam inter ſigna mortalitatis ſemper fuit pedem offendiſſe, atque ſi offenderis peribis: in quo ego multum debeo huic pedi qui me tutum ab omni Zoilo facit. Aliud etiam debeo huic pedi, quod nemo ad illum poterit deſcendere aut manu tenere quin hoc dicatur adorare: nihilominus quia vobis, ô dii, omnium cura eſt, & maxime minimorum, & nihil tam firmum aut tam bene munitum humanis viribus, nulla Troia tam bene à ſuo Hectore defenſa, quàm non Vlyſſes aliquis poſſit euertere, ſi non dij aliqui defenderint, hunc pedem vobis commendo, vt ſi quis pedis huius iura violauerit, & plantam eius ſacram læſerit, quemadmodum quando

——*Tydides percuſſit pondere coxam Æneæ,*

Venus, cui charus erat Anchiſiades, eius

curam habuit: ita Deus ille cui charus ſum, me nunc tueatur, quem precor ſentiant Iouem boni, & Veiouem mali; vtque omnes ſciant quis meus ille Deus eſt, & mecum omnes illum venerentur.

Namque erit ille mihi ſemper Deus, illius aram
Sæpe tener noſtris ab ouilibus imbuet agnus.

Aut ego, ſi expedit, agnus ero hoſtia huius Dei, victima illius altaris.

FINIS.

Digitized by Google

by Google

Ave

Maria gratia

plena

BIBLIOTECA